

POSTRACH (106) *sb m*

o oraz a jasne (w tym w a 4 r. błędne znakowanie).

sg *N* postrach (9). ◇ *G* postrachu (11). ◇ *D* postrachowi (3). ◇ *A* postrach (31). ◇ *I* postrachem (19); -em (2), -(e)m (17). ◇ *L* postrachu (2). ◇ *pl N* postrachy (8). ◇ *G* postrachów (12); -ów (1), -(o)w (11). ◇ *A* postrachy (4). ◇ *I* postrachy (1). ◇ *L* postrach(o)ch (5), postrachach (1) *SkarKaz*.

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVIII w.

1. *Strach, lęk, obawa; pavor, timor PolAnt; horribilis formido, horriditas, horror, territio, terror Cn (46)* : Iáko tyki ze trzciny poštáwione ná mieyscu wyfokim nie ostoią fię przed wiatrem/ ták ferce lęklive w mylli głupiego nie wytrwa przeciw žádnemu postráchowi. *BibRadz Eccli 22/21, Prov 3/25; RejPos 125*; A tu pilnie pátrz iáki tho ieft postrách/ vřzawřzy w pánu wádę iáką/ [...] nie przeřtrzedz go. Ano cnothá/ áno řtrářzna przyięgá/ áno bólaćze řumnienie/ áno pocźciwa powinność iáko młotem pocźciwego człowieká tłucze a do tego pociąga/ áby nie drzemał/ áby nie vlegał á zá drugie fię nie zářłaniał *RejZwierc 41v, 23, 42, 70, 257*; O iáki tám przy řmierci postrách gdy źewřzad ciemności ogárná y ony czarne piekielne wořłká/ drogę zářtępiá. gdy przez onę ciemná řtronę y mieřkánie řmierci poydziem. *SkarŻyw 115, 120*; STronisz przedemná Néto nietykána/ By więc řárneczká/ kiedy obřákána Máćierze řzuka po górách vřtrónnych/ Nie bez boiářni/ y postráchów plónnych. *KochPieř 13; PowodPr 10 marg*; Po Iádámowym grzechu/ napierwřzy był grzeřznik męźoboycá řyn iego řtářřzy Kaim. ktory pogroźoná Iádámowi řmierć cieieřną napierwey przywiódl/ y vkazał postrách ielcze niewieźziány/ źáłořci/ boleřci y zdumienia peřny: rodźicom zwářzczá/ ktorzy pářę řynow máięc / obudwu záraz řtráćili. *SkarKaz 314b, 315b*.

postrach kogo, czego [= przed czym] (5): A ták lepiey wřdy doczeřny postrách człowieká řmiertelnego ná máły czás odnieřć ná řobie/ niřli postrách á przekłętwo wieczne onego Boga nieřmiertelnego/ [...] postrách řtrářřliwey przyięgi iego/ postrách cnoty y řumnienia pocźciwego/ postrách bliřkiego á pręthkiego vpadku páńřtwá onego *RejZwierc 42*.

postrach czemu (1): Choćby fię teź wyełkwe wořłká przeciw mnie zebráły/ Záwřždy to řercu moyemu iřcye postrách máły *LubPs G2v*.

postrach czyj [w tym: pron poss (3), G sb i pron (2), ai poss (2)] (7): [stały umyřł] z luzkich [!] fię postráchow beřpiecznie pořmiewa Gdy řumnienie á cnotę ná wřzem řpełná miewa. *RejWiz 103*; A potym weřořym řercem będziem řpiewáć s tymźe Dawidem ony wdziećzne piořnki iego ktore on řpiewał po postráchoch řwoich/ dzieřkuiác Pánu řwemu/ iż on řam raczył pothreć á pogrořić wřzytki řprzećwnikni nářze *RejZwierc 265v; PowodPr 14. Cf Wyrażenia przyimkowe*.

W połączaniu szeregowym (1): á my teź náđ nimi [Grekami] rzeřwno pláćząc prořim [...]/ iuź dáley tym ođřzczepieřřtwem/ nam řmutku/ á řobie potępienia nie przycźniaycie: ále ráćřey Zbáwienie řobie/ Chreřciánom po wřzytkim řwiećie poćiechę/ Pogáńřtwu więřřzy postrách/ Heretykom zgubę y poháńbienie/ z iednoczeniem wářzym w iedno ciáło Kořcióła Chryřtuřowego/ vcźyńcie. *SkarJedn 404*.

W przeciwstawieniu: »postrach ... wesele« (1): Wy patrzcie á podnieřcie głowy řwoie/ bo fię odkupienie wářze przybliźa. Inym řrogi postrách/ ále dobrym to przyřźcie weřele wielkie przynieřie. *SkarKaz 8a*.

Zwroty: »postrachem przestraszyć« (1): GDy on krzyfz y drzewo/ ná którym wiśiało odkupienie náfze/ od Krolá Perfkiego Kozdráfa poimáne/ wielkim postráchem Perfyány/ y wśytko páńftwo ich/ przeftrálfzyło: ták iłz wśyfzcy niewierni Bogá fię Chrześciáńfkiego bali mowiąc: Bog Chrześciáńfki ná Perfyá idzie *SkarŻyw* 73.

»postrach puścić [na kogo]« (1): Pan Bog postrách puścił ná pogańftwo/ broniąc fwych wiernych. *SkarŻyw* 348 marg.

»postrach (u)czynić [komu]« (3): *SkarJedn* 404; Lecż dwor wielki y bogáte intraty/ y zacność domu bez żywota świętobliwego/ postráchu tákiego Krolom y innym grześfznym ku pokucie y zbáwieniu nieuczynią. *SkarŻyw* 511; *SkarKaz* 5a.

Wyrażenie: »wielki, srogi postrach« [szyk 5:1] (5:1): á gdzye kto widzi zyemię fuchą tám bieży z rádością po postráchu wielkim/ á tám miefzka nie śmieiąc fię dáley wychylić *BielKron* 8v; *SkarJedn* 404; *SkarŻyw* 73; przed onym fpuftofzenim wielkim/ ktore Antyochus vczynił kroleftwu Iudfkitemu y kościołowi: widziáne były woýfká ná powietrzu/ zbroyne y świetne/ ktore fię z łobą potykáły y kruzfzyły. Co ludziom wielki postrách czyniło *SkarKaz* 5a, 8a. Cf »z wielkim postrachem«.

Szeregi: [»postrach ani bojaźń«: a na tenże synod ich samych nie zjachało się ani połowica dla niejakich postrachów ani bojaźni. *AktaSynod* I 185.]

»trwogi, postrachy« (1): Bo przidą iákie trwogi/ przydą postráchy/ iużci káždy będzie rádził iáko fię fprawowác máłz *RejZwierc* 27.

Wyrażenia przyimkowe: »z postrachem« = *bojąc się, lękliwie* (8): [młodzieniec ujrzał niezwykłego człowieka] Lękl fię [...]. Idzye k niemu s postráchem/ vkłoni fię niłko *RejWiz* 143, 46, 90v; Oto iáko fłyfzyłz iż ktho przyłóży kłamliwie álbo wywrotnie co do tych prawdziwych fłow Duchá świętého/ iż Pan przyłóży nań wśytki plagi kthorycheś fię s postráchem náłfuchał w kfięgach w tych. *RejAp* 198, 166v.

~ *Wyrażenie:* »z niemáłym, z wielkim postrachem« (1:1): Y pokuśiłem fię o to/ ácz z wielkim postráchem/ ábych też tho Polfkim ięzykiem/ [...] Bráciey fwoiey á Narodowi fwemu ná pámięć zoftawił. *RejAp* AA4; Tám kiedym go wołáłá/ ze wftydem y ftráchem/ Y on téz ná mię poyżrzał z niemáłym postráchem. *GosłCast* 57.

Szereg: »za wstydem i z postrachem« (1): A day Pánie Boże/ ábyłcie táką chuc ku fwemu powołaniu w łobie wśyfzcy czuli/ iák my (chočia to zá wftydem y z nieiákim postráchem piżemy) z łáfki miłego Bogá/ y z dárú iego świętého/ w łobie poniekat czuiemy *KarnNap* A2. ~

»z postrachem« = *powodując czyjś strach* (2):

~ z *postrachem* *czyim* (2): *BielKron* 308v; A zátym też on rog męztwá twego [córko babilońska] z przodków twoich/ ktory lámą wonnością Rycerfkiey fławy/ obce narody fpostráchem ich zdáleká zárażał/ bárzo ołábiał *PowodPr* 5.

[W *połączeniu szeregowym:* widzieliłmy iáko ten ośmdzieśiáty ofmy rok náftąpił/ z iákim postráchem nagłym/ z iákim rozerwániém/ z iákim krwie rozłaniém *JanWróz* 35.]

Wyrażenie: »z niemáłym postrachem« (1): Potym przez Dunay do Pełztu dał [cesarz turecki] móft vczynić/ y przefzedł z ludem ná drugą ftronę Dunáiá/ z niemáłym postráchem Wiedniánow. *BielKron* 308v. ~

»w postrachoch [czyich]« (2):

~ Szeregi: »w postrachoch a niebezpieczeństwiech« (1): O wżechmogący nález miły Pánie/ dayże nam theż część thákiego łercá/ [...] ábychmy też łoby nędznicy mogli dořtác tego łwíętego miłofierdzya twoiego/ [...] á nie łękác łie nic áni łie trwożyć w řadnych pořtráchoch á niebęřpieczeńřtwiech nářzych. *RejPos* 272.

»w postrachoch a przygodach« (1): Iż w káždych pořtráchoch nářzych á przygodach nářzych [...] mowíc ku nam raczy [*Pan*] [...] / ábyřmy łie nie łękali nic / á mocno wierzyli iemu/ tedy łie nam wřzythki łmętki á żáłořciwe przygody nářze w rádořć á w wielkie pociechy závářdy obrácác muřzą. *RejPos* [254]v. ~

a. Bojaźń boża (3) :

Wyrażenia przyimkowe: »z postrachem« = *bojąc się, łęklíwie* (2): Wřpomni iedno łoby ktho onę bitwę Orłzeńřká/ Wířniowiecká/ Stárodupřká/ Obertyńřká/ y inych wiele/ iż kiedykółwiek s pořtráchem á poruczáiąc łie Pánu Bogu łwemu Polacy cokolwiek záczeńi/ závářdy był Pan Hetmánem ich/ á závářdy vřtrařzał woyleká ony hářde řprećiwnikow ich. *RejZwierc* 257v.

~ Szereg: »ze czciá i postrachem« (1): ZÁchowyřmy kořćioły Bożé w wielkiey czci/ [...] nic w nich řwieckiego y nieprzyřtoynego nie czyniąc: ále ze czciá y pořtráchem przed Pánem/ [...] pokłony/ řpiewánia nabożne/ rozmyřłánia odpráwuřmy. *SkarKaz* 456a. ~

»w postrachu« (1): łłuzćie Pánu Bogu w boiáźni á wefelćie łię wnim w pořtráchu *SkarŻyw* 510.

2. To, co wywołuje strach; terror Miech, Cn; timor PolAnt, Vulg; metus PolAnt; tumultus Mqcz; perturbatio Vulg; horriditas, horror, terricula, terriculum Cn (57) : Ad tumultum aliquem expavere, Łęknác łie ná yáki pořtrách. *Mqcz* 284d; *BiałKat* d4v; Przypadáią řrogie ognie/ řtrářzliwe gromy/ pioruny y dziwne trzáłkáwice. A gdy łie ow ponury wierći/ do piwnice vcieka/ tedy ow wřpaniły iáko paw łobie chodzi/ nic go pořtrách řadny nie ruřzy *RejZwierc* 87.

postrach na kogo (3): *RejZwierc* 258; Ták ten wielki Leo řwiátobliwořćią řwoią pomoc Bořką ná wyzwolenie Włóřkiey ziemie y ták cudowny ná Tyránná pořtrách z iednáć y vprořić v P. Bogá vmiął. *SkarŻyw* 318, 571 marg.

postrach czyj [= kto jest straszny] (1): *SkarKazSej* 659b cf *W porównaniu*.

W połączeniu szeregowym (1): Bo byř nacnotliwřzym był/ nie może to być áby cie nie vniořły áłbo dobřodzieyřtwá iákie/ áłbo vpominki iákie/ áłbo theż pořtráchy iákie/ ábo powinnořći/ ábo inřze przypadki *RejZwierc* 38v.

W porównaniu (1): áni ono mówić łię może [...] (iáko łwi ryk / ták pořtrách krolewřki:) bo teraz řaden łię krolá nie boi/ áni iego łáďow/ áni iego karánia. *SkarKazSej* 659b.

Zwroty: »bać się postrachu« (1): Iáko Sará pořhiřzna byłá Abráhářmowi/ názywáiąc go pánem: ktorey iefteřćie corkámi/ czyniąc dořřze/ á nie boiác łię řadnego pořtráchu [*non pertimentes ullam perturbationem*]. *WujNT* 1.Petr 3/6.

»być na, w postrach, ku postrachowi, postrachem« [*w tym: komu, czemu* (6), *gdzie* (2), *czym* (1)] [*szyk zmienny*] (6:1:1): [*Ptolomeus řwiadczy*] Iż tham pierwey byďliłi Amazones niewiařti ktore na on cas były na pořtrách wřzemu řwiátu [*illis temporibus terror mundi*]. *MiechGlab* 36; Człęk wielomowny iefř ná pořtrách w mieřćie [*Terribilis in civitate sua homo linguosus*] *BibRadz Eccli* 9/23; Powieřć

człowieką częłto przylięgiącego ięft ku postráchowi [*Loquela multum iwrantis eriget capillos*] *BibRadz Eccli* 27/14; Y vyzryćie w Babilonie Bogi żłote/ yłrebrne/ y drzewiáne kthore nołżą ná ramionách/á ktorzy łą na postrách pogánom [*ostendentes metum gentibus*]. *BibRadz Bar* 6/3, I 196a *marg*; *BudBib Eccli* 9/23; A Rułka Monarchia nietylko Litwie/ ále y Greckim Cefárzom/ Połowcom/ Piecinigom/ Bułgarom/ Serbom/ Węgrom/ Polakom/ y inłzym też przyległym/ iáko postronnym páńłtwom/ ile w zgodzie w postrách byłá z dawnych lat *StryjKron* 245; Abowiem przełoženi nie łąc ná postrách [*non sunt timori*] dobremu vczynkowi ále złemu *WujNT Rom* 13/3; Krolełstwo náłze/ ięft wprawdźie postráchem łwiátu/ ludnołcią y mełtwem z przodkow iákoby dźiedzicznym. Ale [...] *PowodPr* 62.

»uczynić postrach« (1): y ná vderzenie łáki Moyżeszowey wyłżly zwody żáby/ y nápełniły domy/ komory/ łožá/ łtoły/ potráwy/ gárnce/ włzytkich ludzi w Egipćie/ od domu Krolewłkiego począwłzy/ y vczynili postrach y brzydkołć wielką. *SkarŻyw* 480.

Wyrażenie przyimkowe: »na postrach« (10):

~ *na postrach komu* (3): Tegoż [*Mojżesza*] porownáł w chwale z łwiętyimi/ á vczynił go wielkim ná postrách [*in timoribus*] nieprzyiáćiołom. *BibRadz Eccli* 45/2; *BudBib Eccli* 45/2; Wielkimi cudy on grob iego łłynął. Miedzy inymi ná postrách złym łzáfárzom imion y dochodow kołcielnych to łię powie. *SkarŻyw* 528.

na postrach czyj [= *kto się boi*] (1): Ná postrách náłz y poniżenie dáie P. Bog wyłokie przykłády łwiętych łwoich. *SkarŻyw* 32 *marg*.

Szereg: »na postrach i poniżenie« (1): *SkarŻyw* 32 *marg cf na postrach czyj*.

Cf »być na postrach«. ~

a. Groźba (29) :

α. Pogróźka, zapowiedź czegoś złego (13) : Bo złołć nigdyć łie z żádnym człowiekiem nie rodzi/ iedno mu s czálem á ze złego wychowánia á iáko ze zwyczáiem przypádnię. Tákże też ze zwyczáiem/ gdy ktemu postráchu iákiego do tego przyłóży/ łnádnie odpáć może. *RejZwierc* 78, 56v; *SkarKaz* 5b; Acz Cefárze pobożni práwá ná heretyki vporne piłáli: iednák z wielką łolgą y miłołierdźim to czynili, więcey piłmem y postráchem/ niłzi rzeczą y karánim złołci ich y iády hámuiać. *SkarKazSej* 687b.

postrach czyj [*w tym: ai poss* (1), *G sb* (1), *pron poss* (1)] (3): *RejZwierc* 56v; [*Felicjan*] Odpowiedziáł: Niech łię zmiłuię náđ moią łtárołcią Chryłtus Iezus/ ktory mię do tego czáłu w łwey S. wierze záchowáł: á twoich postrachow łękáć mi łię nie káże *SkarŻyw* 532; *PowodPr* 26.

W przeciwstawieniach: »łagodnołć, przyjáźń ... postrach« (2): Tákie podniełenie y hárdołć/ zámiełżánie y niepokoý kołciolá włzytkiego przyniełie: ktora ták złe vżywáć chce Synodu [...] iź go ná łwoie przyzwolenie/ ábo łagodnołcią ábo postráchem przymułża. *SkarJedn* 184; Przeciw Henrykowi Cefárzowi ktory był Pápieżá Páłchálifzá poimáł/ także ná Synodzie włzytkim rádził [*św. Bruno*]/ áby wyklęty był. [...] ták áni przyiáźnią/ áni postráchem/ niedáł łię od łprawiedliwołci odwiełć. *SkarŻyw* 293.

Zwroty: »łękáć się, báć się postrachu(-ow)« [*szyk zmienny*] (3:1): *RejPos* 189v; *SkarŻyw* 429, 532; A nákoniec bárzo łie trzeba łękáć postráchu S. Augułstyná/ gdzie mowi. kto gwałtem dźiełięćiny kołcielne łobie przywłáłzcza/ łam łie łtánie dźiełięćiną. *PowodPr* 26.

»słyszeć postrachy« (1): A ták człowiek poczciwy słyszác ták frogie postráchy Páńskie/ słyszác też thy spráwy pogáńskie/ ná iákíey pieczy v nich závždy tá święta spráwiedliwość bywála [...]/ áby był ná wżem pilen tey spráwiedliwości świętey *RejZwierc* 56v.

Wyrażenie: »srogie postrachy« (2): Tákże też o tych thák frogich postráchoch gdy słychamy/ tedy fie nam trochę wełbie závierci/ á iáko fkoró vkażá zawoiek liśi/ álbo fie vkaże iáki powinowáty/ áliśi ze wżytkiego nic. *RejZwierc* 44, 56v.

Szeregi: »postrachy i gniewy« (1): O Klemencyanie/ byś poznał iákim iest Pánem Iezus Chryftus/ nieboiałbyś się żadnych postráchow y gniewow ludzi śmiertelnych *SkarŻyw* 429.

»pogrozki i postrachy« (1): A pátrzymy iáko nieodpogrozek y postráchow poczyna nas vpámiętywác Pośel ten niebiełki/ ále od wyliczánia dobrodzieyftw Bożkich *SkarŻyw* 557.

β. *Niebezpieczeństwo, zagrożenie, nieszczęście* (16) : przed się nigdy mu [człowiekowi rozumnemu] żaden postrách/ áni śmierć frogá áni stráżna nie będzie. *RejZwierc* 167, 86v.

postrach czego (3): *ReszPrz* 84; Co iednák wżytko nád mniémánié widził/ iáko łobá zátřząfnęło tym postráchem przybycia Tureckiego. Iuż tedy teraz oto ten tyran przybieży/ y nád námi iuż martwémi mścić fie krwie przodków swoich będzie *OrzJan* 98; *SkarKaz* 1b.

postrach na kogo (1): (*marg*) Postráchy wielkie ná ludzie. (–) Słóńce/ ktore vwefela światłością swoią [...]/ zámucóne zóftánié/ y plákác nieiáko będzie/ niewyczáynemi odmiány y okrutnemi bárzo znáki ludzie do smutku przywodząc. *SkarKaz* 5a *marg*. *Cf też Zwroty*.

postrach czyj [= przez kogo spowodowany] (2): Ktorych to Pogánów [*Turków i Tatarów*] postrách y oftáteczne okrucieństwo ták ielzche Pan Bog żywo wymálował *PowodPr* 8, 8.

W połączeniu szeregowym (1): A ták gdy iuż thy początki będzieś miał/ iż będzieś żył cnotliwym/ pobożnym/ počciwym á Krześcijáńskim żywothem swoim/ [...] tedy żadne przygody áni śmierć áni postráchy żadne/ nigdy stráżne nie będą *RejZwierc* 134v.

W przeciwstawieniu: »postrachy ... pociechy« (1): Mowmy zá pomocą Bożą o potrzebie/ á potym o postráchách y pociechách tego Páńskiego przyśzcia ná ład oftátni. *SkarKaz* 1b.

Fraza: »postrachy przypadają (a. przypadną, a. muszą przypadać) [na kogo]« [*szyk zmienny*] (3): Ieśli też nań przypadną iákíe postráchy/ iuż iáko kozá od wilká przepłószona závždy fie trwożyć musi *RejZwierc* 138, 113v, 133v.

Zwroty: »postrachow bać się« (1): Ale iż cye możnym Pánem závždy ná wśem wyemy/ Przeto fie nie tych postráchow namnyey nye boimy/ Acż widzimy iż fie zyemyá ták okrutnye trwoży/ Morze frogócyą wod swoich wyełkye gory borzy. *LubPs* M3v.

»postrachy puszczać (a. puścić) [na kogo]« [*szyk zmienny*] (2): Raz [*czart*] przyśzedł do niego [...] y rzecze mu: błogóśławionyś stárcze Abrámi/ nie máśz nád cię wdrodze Bożey nikogóśz dołkonálzého. Ale się ofzukác pochlebftwem iego nie dał: závółał nań frogó: stul gębę nieprzyiácielu [...]. Potym y postráchy rozmáite nań puřzczał: ále nigdy nic niewygrał. *SkarŻyw* [236]; *SkarKaz* 5a.

Wyrażenie: »postrachy wielkie« [*szyk 1:1*] (2): NAprzod to mamy z dżisieyśzey Ewángeliey/ iż przed tym dniem oftátniey y dołkonálej spráwiedliwości/ ná ludzie Pan Bog ná ziemi puřci wielkie postráchy/ wżytko ftworzenie/ ktore człowieku służyło/ nań pobudzáiąc *SkarKaz* 5a, 5a *marg*.

Szeregi: »miecz i postrach« (1): Niewychodźcie ná rolą/ áni fię w drogę pułzczayćie: ábowiem miecz nieprzyiaćielńki y postrách iego/ iest w okolicy. *PowodPr* 8.

»przygody i postrachy« (1): Nuż záfię bez przypádlích przygod theż być nie może/ bo muřą ná nie przypadáć rozmáite záwždy postráchy/ iáko gromy ftráźne/ błýfkáwice frogie/ pioruny/ trzáfkáwice/ potopy/ ognie/ grády/ y inych przygod y postráchow wiele. *RejZwierc* 113v. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»srogość i postrachy« (1): Kálwinus to zftápienie do piekła nie rozumie być nic inřzego: iedno ftárcie y potkánie z frogostíą y postráchy wieczney śmierći. *ReszPrz* 84.

b. *Gniew* [czyj] (1) : VSłem iawné miły panie postráchu twégo znamię vczyniles/ gdy biczykie^m f powrozów vdzialany^m/ wlfytki kupuiące ij przedawaiące fkořciola wyrzuciles *OpecŻyw* 87v.

c. *Pogłoska, wieść, wiadomość o czymś złym* (3) :

postrach o czym (2): Tákże też rořtropny człowiek Ricerńki gdy czuie postrách o trwogach iákich ábo o niepokoju iákim/ o wneth fobie koniká wyprawuie y zbroiczkę chędoży *RejZwierc* 134, 134.

Zwrot: »postrach słyhać« (1): Bo pátrż iż mądry á opátrzny gořpodarz gdy postrách iáki będzie fłyhać o iákim ogniu/ álbo s práktik álbo też z odpowiedzi iákiey/ o wnet wodi ná dom nánoři. *RejZwierc* 134.

Wyrażenie: »postrach wojenny« (1): Affluente multitudine ad famam belli, Gdy fię ludzi nie máło fciekáło ku postrachowi woyennemu. *Mącz* 131d.

[*Szereg:* »nowiny i postrachy«: Z Niemiec jakowe nowiny i postrachy przychodzą, tego są w.m. řwiadomi *Diar* 1566 57.]

d. *Straszny przedmiot* (1) : Nie fromotá Miáftom zacnieřszym w Europie (iř inřzych nietknę) y ozdobnieřszym/ mieć w pořrod rynku álbo Ratuřzá mieyfce tákiey fpráwiedliwoři [...]. Rychleyby oko rořpuřtne pořtrzedz fię mogło w nieprzyřtoynoři/ [...] y od niey fię pohámowáć: niřeli gdy tákie postráchy [być może: *szubienice*] w polu daleko ftoią. *PowodPr* 80.

3. *Kara; zapowiedź kary* (3) :

postrach na kogo, na co (2): tám fię nářtuchař co pogáńcy krolowie czynili o nieřpráwiedliwořć/ nie máiąc iefzcze áni zakonu Bořego/ áni řadnego postráchu ná fię/ iedno fámi ták s cnot fwoich/ y iáko fię fámi w fwych fpráwiedliwořciach záchowáli. *RejZwierc* 43v; Dziękował bárzo oćiec fynowi/ iř ták ono potrzebne y řwięte okrućieńřtwo nád nim czynił [*zakucie w dyby i tortury*]: y poki řyw był/ wydziękować fię niemogł: wiedzác iř drugdy ná ćielefnořć nářę tákiego wędzidlá y postráchow potrzebá. *SkarŻyw* 572.

postrach czyj (1): Vchrońić fię/ mowi ř. Grzegorz/ postráchu fędźiego [tj. *Boga*] nie mořem/ iedno przed fądem [tj. *zanim nastąpi Sąd Ořateczny*]. *SkarKaz* 4b.

Synonimy: **1.** *łękanie, niepokoř, obawanie, strach, trwoga, zařraszenie; a.* *bogobojnořć, bojaźń, czeřć, pobořnořć; 2.a.a.* *groza, groźba, groźenie, opowiedanie, pogroźka, przegroźka; ř.* *groza, niebezpieczeńřtwo, przygoda; b.* *gniew; c.* *nowina, powieřć, wiadomořć, wieřć; 3.* *kara.*